

Warszawa, 15-02-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

IX.517.1041.2020.AP

Pan

gen. Jacek Kitliński

Dyrektor Generalny Służby Więziennej

ePUAP

Szanowny Panie Dyrektorze,

osoby pozbawione wolności, na podstawie art. 61 Konstytucji RP i art. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, jak wszyscy obywatele, mają prawo zapoznawania się z informacją publiczną. Osadzeni posiadają wiedzę na ten temat i w praktyce chętnie z tego uprawnienia korzystają. Przepisy powszechnie obowiązujące nie przewidują jednak prawa osób pozbawionych wolności do korzystania z Internetu, najbardziej powszechnego źródła pozyskiwania informacji. Osoby te mają jedynie dostęp do stron internetowych funkcjonujących na zasadzie Biuletynu Informacji Publicznej (dalej także: BIP).

Zasady korzystania z BIP zostały uregulowane w zarządzeniu nr 37/20 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 20 maja 2020 r. w sprawie udostępniania osobom pozbawionym wolności Biuletynu Informacji Publicznej (zmienionym zarządzeniem nr 42/20 z dnia 3 czerwca 2020 r.). Wydając wskazane zarządzenie,

Służba Więzienna zrealizowała wymogi ww. ustawy, czyli zapewniła dostęp do stron Biuletynu Informacji Publicznej zarówno skazanym, jak i tymczasowo aresztowanym.

Realizacja prawa do dostępu do informacji publicznej, w kształcie wskazanym w ww. zarządzeniu, nie oznacza jednak, że osoby przebywające w jednostkach penitencjarnych mają zagwarantowaną realizację prawa do informacji. Uprawnienie to wynika z art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (dalej: EKPC), zgodnie z którym każdy ma prawo otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych oraz bez względu na granice państwowe. Należy przy tym mieć na uwadze ust. 2 ww. przepisu, który stanowi, iż korzystanie z tych wolności, pociągających za sobą obowiązki i odpowiedzialność, może podlegać takim wymogom formalnym, warunkom, ograniczeniom i sankcjom, jakie są przewidziane przez ustawę i niezbędne w społeczeństwie demokratycznym w interesie bezpieczeństwa państwowego, integralności terytorialnej lub bezpieczeństwa publicznego, ze względu na konieczność zapobieżenia zakłóceniu porządku lub przestępstwu, z uwagi na ochronę zdrowia i moralności, ochronę dobrego imienia i praw innych osób oraz ze względu na zapobieżenie ujawnieniu informacji poufnych lub na zagwarantowanie powagi i bezstronności władzy sądowej. Nie ulega więc wątpliwości, że na gruncie przytoczonego przepisu nie można mówić o niczym nieograniczonym dostępie do Internetu.

W przeszłości Służba Więzienna zapewniała skazanym szerszy dostęp do stron internetowych, niż ma to miejsce obecnie. Obejmował on nie tylko strony BIP poszczególnych polskich instytucji, ale także różnego rodzaju strony internetowe zawierające informacje istotne dla osób pozbawionych wolności, w szczególności z zakresu szeroko rozumianej ochrony praw człowieka, jak m.in. strona Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, a także strony instytucji Unii Europejskiej. Działania te były więc podejmowane w zgodzie z orzecznictwem ETPC oraz rekomendacjami międzynarodowymi.

Trybunał w Strasburgu w wielu rozpoznawanych sprawach podkreślał istotną rolę Internetu w zwiększaniu publicznego dostępu do wiadomości i ułatwianiu rozpowszechniania informacji. Jednocześnie zaznaczał, że kara pozbawienia wolności nieuchronnie pociąga za sobą szereg ograniczeń w komunikacji więźniów ze światem zewnętrznym, w tym również w zakresie możliwości otrzymywania informacji. Przepis art. 10 EKPC nie może być więc interpretowany jako nakładający ogólny obowiązek zapewnienia więźniom dostępu do Internetu lub określonych stron internetowych. Jednakże w konkretnych sprawach, wniesionych do ETPC przez skazanych, Trybunał stwierdzał naruszenie tego przepisu w związku z brakiem dostępu do stron internetowych zapewniających potrzebne osadzonym informacje.

W 2020 r., wraz z wejściem w życie ww. zarządzenia Dyrektora Generalnego SW, osadzeni zostali pozbawieni możliwości korzystania z konwencyjnie zagwarantowanego prawa do informacji w szerszym zakresie, o jakim wspomniano wyżej.

W tym miejscu pragnę wskazać, że Europejska Rzecznik Praw Obywatelskich, pismem z dnia 20 kwietnia 2022 roku, przekazała mi dwie sprawy osadzonych z Zakładu Karnego w Goleniowie, skarżących się na brak dostępu do stron internetowych funkcjonujących w domenie europa.eu. Wobec podnoszonego przez skazanych zarzutu związanego z brakiem dostępu do stron internetowych instytucji unijnych, należy rozważyć, czy nie jest to naruszenie art. 10 EKPC. Nie znajduję bowiem uzasadnienia dla wyłączenia tych stron z katalogu pozycji dostępnych dla osób pozbawionych wolności.

Mam pełną świadomość, że Służba Więzienna jest zobowiązana do zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w jednostkach penitencjarnych oraz ochrony społeczeństwa. Udostępnianie stron internetowych dla osób pozbawionych wolności może zostać jednak zorganizowane w taki sposób, aby uwzględniać i realizować obowiązki Służby Więziennej wynikające z obowiązujących przepisów. Ponadto, mimo

że przepisy Kodeksu karnego wykonawczego nie stanowią o prawie do dostępu do stron internetowych wprost, to jak podkreślono, dostęp ten należy rozpatrywać w świetle konwencyjnego i konstytucyjnego prawa do informacji.

Mając zatem powyższe na uwadze, uprzejmie proszę Pana Dyrektora o spowodowanie zapewnienia osobom pozbawionym wolności, w ramach realizacji prawa do informacji, dostępu do stron internetowych instytucji unijnych i poinformowanie mnie o podjętych działaniach w przedstawionej sprawie.

Z wyrazami szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/